การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

Preventing and Solving Drug Problems in Nong Chok District, Bangkok Metropolitan

พัชรฎา มณฑาทิพย์, กมลพร กัลยาณมิตร, สถิตย์ นิยมญาติ และ ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช
Patcharada Monthathip, Kamolporn Kalyanamitra, Satit Niyomyaht and Tassanee Lakkanapichonchat

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand.
Email: praewa441@hotmail.com

Received May 19, 2024; **Revised** August 29, 2024; **Accepted** August 30, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินสถานการณ์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และ 3) เสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารภาครัฐในระดับการกำหนดนโยบาย ตำรวจ บุคลากรภาครัฐในระดับปฏิบัติการ ประธานชุมชนในเขตหนองจอก และประชาชนในเขตหนองจอก รวม 25 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัยโดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า

1) มีระบบการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติด

2) บุคลากรขาดความรู้และทักษะที่เหมาะสมขาดการบูรณาการในการดำเนินงานร่วมกัน การบังคับใช้กฎหมายยังไม่เคร่งครัด ขาดความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาครอบครัว สังคม และเศรษฐกิจทำมีการใช้ยาเสพติดมากขึ้น ผู้ติดยาเสพติดบางส่วนปฏิเสธการบำบัด ฟื้นฟู และบางส่วนกลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำ

3) ควรส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม การบูรณาการการทำงานต้องมีความชัดเจน เน้นแนวทางการป้องกันและแก้ไขมากกว่าการปราบปราม ใช้พลังชุมชนเป็นกลไกสำคัญ พัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร ทำการรณรงค์สร้างความรู้ สร้างจิตสำนึก และความตระหนักถึงปัญหาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมในเชิงสร้างสรรค์สร้างพลังบวกให้ประชาชนและเยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด

คำสำคัญ: การป้องกัน; การแก้ไข; ปัญหายาเสพติด

Abstract

The objectives of this research were 1) to evaluate the preventing and solving drug problems, 2) to analyze the problems and obstacles of preventing and solving drug problems, and 3) to offer the guidelines for preventing and solving drug problems in Nong Chok District, Bangkok Metropolitan. The research was qualitative. Key informants in this study included the government administrators as the policy level, polices and government personnels at the operational level, community leaders in Nong Chok District and people in Nong Chok District, totaling 25 people, by a purposive selection. The research tool was a structured interview. Data analyzed to a summarize descriptive. The results found that

1) The preventing and solving drug problems in Nong Chok District, Bangkok Metropolitan was a system for monitoring and helping those who had undergone treatment, developing a network of cooperation between various related sectors and developing a management system for preventing and solving drug problems to be ready to deal with the drug epidemic situation,

2) The problems and obstacles in preventing and solving drug problems in Nong Chok District, Bangkok Metropolitan, including insufficient personnel, materials, equipment, and budget. Personnel lacked appropriate knowledge and skills, lacked of integration in joint operations. Law enforcement was not strict, lacked of cooperation from various relevant sectors, family, social and economic problems cause increased drug use. Some drug addicts refused treatment and rehabilitation, and some return to using drugs again,

3) The guidelines for preventing and solving drug problems in Nong Chok District, Bangkok Metropolitan. All sectors should be encouraged to participate. Integration of work must be clear, emphasis on methods of prevention and correction rather than suppression, using community power as an important mechanism, developed knowledge and abilities of personnel, conducted a campaign to create knowledge, created awareness and constanted awareness of the problem, including organizing, creative promotion activities to create positive energy for people and youth to stay away from drugs.

Keywords: Preventing; Solving; Drug Problems

บทนำ

ภัยยาเสพติด คือ ความท้าทายที่โลกเผชิญร่วมกันตั้งแต่ยุโรป สหรัฐฯ ละตินอเมริกา แอฟริกา ไปจนถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เอง (ณรจญา ตัญจพัฒน์กุล, 2564) ข้อมูลจากสำนักงานสหประชาชาติระบุว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม (UNODC) ระบุว่า ปี 2565 มีการยึดเมทเอมเฟตามีนใน 2 ภูมิภาคน (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก) ถึง 151 ตัน และเคตามีนที่ยึดได้สูงสุดเป็นประวัติการณ์ จำนวน 27.4 ตัน เพิ่มขึ้น 167 % เมื่อเทียบกับปี 2564 ยิ่งปัจจุบัน เครือข่ายสังคมออนไลน์กลายเป็นช่องทางสำคัญในการติดต่อซื้อขายยาเสพติด ทำให้มีการค้าและแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบและเป็นปัญหาทางสังคมในวงกว้าง ดังเห็นได้จากข่าวสารที่ปรากฏเป็นรายวัน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2566) จากผลการวิจัยเรื่อง “การตลาดและการกระทำผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดบนโลก

อินเทอร์เน็ตระยะที่ 3 ปี พ.ศ. 2564” จากสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ระหว่างช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 นั้น ได้มีส่วนที่ทำให้การซื้อขายยาเสพติดบนโลกออนไลน์พุ่งสูงขึ้นเป็นอย่างมาก แถมยังมีการโยกย้ายสับเปลี่ยนแพลตฟอร์มซื้อขายกันไปมาอยู่ตลอดอีกด้วย

ปัญหายาเสพติดไม่เพียงส่งผลกระทบต่อตัวผู้เสพ แต่ยังส่งผลร้ายแก่บุคคลรอบข้าง ครอบครัว สังคมและชุมชนเช่นกัน ที่ใดที่มีการระบาดของยาเสพติด ที่นั่นย่อมทำให้คนในชุมชนรู้สึกหวาดระแวงและไม่ปลอดภัย อาจนำไปสู่การมั่วสุมเพื่อทำสิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการลักขโมย การใช้ความรุนแรง รวมถึงปัญหาอาชญากรรมที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลและทรัพย์สินในชุมชนได้ ปัญหายาเสพติดยังทำให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทุ่มเทงบประมาณและทรัพยากรจำนวนมากในการแก้ไข ป้องกันและปราบปราม รวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ การที่ผู้ติดยาเสพติดจำนวนมากอยู่ในกลุ่มเยาวชนนั่นหมายความว่า ประเทศต้องสูญเสียบุคลากรที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศอีกเป็นจำนวนมาก (บริษัทภูฟ้า เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด, 2566)

สำหรับประเทศไทย การประกาศสงครามกับยาเสพติด เป็นนโยบายที่มีในทุกรัฐบาล แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมา รัฐใช้วิธีการปราบปรามการซื้อ-ขายยาเสพติด จากนั้นส่งคนเข้าสถานบำบัด แต่ที่ผ่านมายังเห็นได้ว่าจำนวนคดีที่เกิดจากผู้กระทำผิดที่มีสาเหตุจากการใช้ยาเสพติดนั้นไม่ได้มีจำนวนลดลงเลย ในทางกลับกัน พบว่าราคายาเสพติดก็มีราคาที่ถูกลงทุกวัน (ไทยพีบีเอส (Thai PBS), 2565) ผลสำรวจชี้ ผู้ติดยาเสพติด อายุน้อยลง ยาบ้ายังคงขึ้นแท่นยาเสพติดยอดฮิต อันดับ 1 ในไทย (บริษัทภูฟ้า เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด, 2566) หากเจาะข้อมูลเปรียบเทียบปีงบประมาณตั้งแต่ปี 2560 จนถึงปี 2564 พบว่า ยาเสพติดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบจากการจับกุมโดยเฉพาะเพียงแค่ยาบ้า ในปีงบประมาณ 2563 จับกุมได้ 307 ล้านเม็ด ขณะที่ปี 2564 จับกุมยาบ้าได้มากถึง 557 ล้านเม็ด สูงขึ้นมากกว่า 200 ล้านเม็ด (ช่อง 7HD, 2565) สอดคล้องกับจากสถิติของการเข้ารับการบำบัดยาเสพติดผ่านศูนย์บริการและหน่วยงานต่าง ๆ พบช่วงอายุของผู้ที่เข้ารับการบำบัดมากที่สุด คือตั้งแต่ 15-24 ปี โดยกลุ่มวัยรุ่นยังคงเป็นกลุ่มผู้เสพที่ต้องจับตา เฝ้าระวัง (สมิตานัน หยงสตาร์, 2564) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ เพื่อลดความรุนแรงของปัญหายาเสพติดให้ได้ โดยนายกรัฐมนตรี (นายเศรษฐา ทวีสิน) ได้ประกาศเป็นนโยบายที่จะลดปัญหายาเสพติดให้ได้อย่างเป็นรูปธรรมภายในระยะเวลา 1 ปี ซึ่งนายกรัฐมนตรีเชื่อว่าจะลดความเดือดร้อนของประชาชนได้มากขึ้น นายกรัฐมนตรีได้ให้แนวทางการทำงาน เพื่อบรรลุผลสำเร็จ (ThaiPublica, 2566)

ขณะที่ปัญหายาเสพติดในกรุงเทพมหานคร เมื่อตรวจสอบเฉพาะพื้นที่ กทม. มีรายงานจาก กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด เผยสถิติตรวจยึดของกลางคดียาเสพติด ช่วงปีงบประมาณ 2565 หรือระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2564 - 30 เมษายนที่ผ่านมา หรือราว 7 เดือน พบว่า การจับกุมยาบ้ายังคงนำโด่งเป็นอันดับหนึ่ง จับกุมได้ถึงกว่า 8.03 ล้านเม็ด รองมาเป็น ยาอี จับกุมได้กว่า 62,000 เม็ด ถัดมาเป็น กัญชาแห้งกว่า 4,400 กิโลกรัม, ไอซ์กว่า 2,200 กิโลกรัม, เฮโรฮีนกว่า 310 กิโลกรัม, กัญชาสดกว่า 54 กิโลกรัม, เคตามีนกว่า 18 กิโลกรัม, โคเคนกว่า 13 กิโลกรัม และ ฝิ่น 16 กรัม แต่เมื่อเรา X-Ray พื้นที่ทั้ง 50 เขต จะพบว่าการจับกุมคดียาบ้ากว่า 1 ล้านเม็ดขึ้นไป จะมีอยู่ด้วยกัน 4 เขต โดย เขตหนองจอก สูงเป็นอันดับ 1 จับกุมได้กว่า 1.8 ล้านเม็ด รองมาพื้นที่ วังทองหลาง จับกุมได้กว่า 1.6 ล้านเม็ด, ดอนเมือง จับกุมได้กว่า 1.5 ล้านเม็ด และ หลักสี่ จับกุมได้กว่า 1.02 ล้านเม็ด และหากตรวจสอบย้อนหลังไป 4 ปี หรือตั้งแต่ปี 2561 ทั้ง 4 เขต จะพบว่าการจับกุมยาบ้าเกินหลักล้านเม็ดขึ้นไป พื้นที่เขตหลักสี่ และหนองจอก ยังเป็นปัญหาติดหนึบในพื้นที่ และยังพบบางเขตมีปัญหากลับมาวนซ้ำ สะท้อนให้เห็นว่า ปัญหายาเสพติดยังมีอยู่ในชุมชน และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ช่อง 7HD, 2565) ในปีนี้ (2566) มีจำนวนผู้ป่วยจากการคัดกรองถึง 8,261 ราย โดยมีผู้เข้ารับการบำบัดอยู่ที่ 6,109 ราย และยังคงรอการรักษาอยู่ที่ 2,152 ราย ส่วนยาเสพติดที่พบมากที่สุดคือ ยาบ้า รองลงมาคือ ไอซ์ เฮโรอีน เคตามีน และกัญชา

โดยส่วนใหญ่เกิดจากการอยากลองและเพื่อนชักชวน (สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 2566) สอดคล้องกับการศึกษาสภาพปัญหายาเสพติดในเยาวชนของกรุงเทพมหานคร ของภิรมย์ศักดิ์ กิจพัฒนาสมบัติ (2561) พบว่า สภาพปัญหายาเสพติดในเยาวชนของกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ครอบครัวมีสภาพแตกแยก ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ขาดการดูแลเอาใจใส่ ถูกทอดทิ้ง ขาดวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน ร่วมทั้งปัญหาด้านการสร้างครอบครัวอบอุ่นซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญในเบื้องต้นนั้น ครอบครัวส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ขาดการดูแลและสร้างปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว

ในส่วนของสถานการณ์กรุงเทพมานคร นั้นไม่เพียงแต่การจับกุม แต่ยังพยายามดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันในหลากหลายกระบวนการ และดำเนินการภายใต้นโยบายของรัฐบาล ในเรื่องการป้องกันและบำบัดยาเสพติด แบ่งเป็น 4 กลยุทธ์ คือ การป้องกัน การปราบปราม การรักษาบำบัดฟื้นฟู และการบริหารจัดการ ด้านการป้องกันนั้นได้ร่วมดำเนินการกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และกระทรวงสาธารณสุข อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การเฝ้าระวังในพื้นที่ชุมชน และการลดอันตรายในมุมของผู้ใช้ยาเสพติดที่ทำอย่างไรไม่ให้กลับไปใช้อีก รวมถึงเรื่องครอบครัวก็มีส่วนสำคัญที่จะช่วยลดอันตรายยาเสพติด และทางกรุงเทพมหานครได้ขยายมาสู่โครงการ ‘การบำบัดฟื้นฟูโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน’ หรือที่เรียกว่า ‘CBTX’ โดยดำเนินการมากว่า 500 ชุมชน นอกจากนี้ ยังอยากให้การเจ็บป่วยจากการใช้ยาเสพติดลดลง โดยการเข้าสู่กระบวนการรักษาฟื้นฟูได้ทันท่วงทีเพื่อลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติดเมื่อมีการใช้เกิดขึ้น เน้นที่การช่วยเหลือผู้ป่วยจากการใช้ยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัด (กองบรรณาธิการ The Active, 2566) แต่การดำเนินการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรุงเทพมหานคร โดยเลือกพื้นที่ศึกษา คือ เขตหนองจอก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่พบการจับกุมคดียาเสพติดมีจำนวนมาก เพื่อจะนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนากระบวนการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่ดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น จนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน สร้างชุมชนและสังคมที่ห่างไกลยาเสพติด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินสถานการณ์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พุทธศักราช 2522 ที่ใช้ในปัจจุบันได้กำหนดความหมายสิ่งเสพติดให้โทษ ดังนี้ สิ่งเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและ จิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆ มีอาการขาดยา เมื่อไม่ได้เสพมีความ ต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุ่นแรงอยู่ตลอดเวลาและทำให้สุขภาพทรุดโทรมลง ตลอด ถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศ

ในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

จรูญ จิตติวุฒิการ (2564) ได้แบ่งผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดได้ดังนี้

1. ผลต่อตนเอง คือ มีผลกระทบทางด้านสุขภาพและด้านจิตใจทำให้ผู้เสพมีสุขภาพร่างกายที่ไม่ดี คือ ร่างกายจะซูบซีดผอมเหลือง เหลือแต่หนังหุ้มกระดูก ความคิดการอ่านจะช้า ความจำเสื่อม ขาดสติ อาเจียน นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร และจนในที่สุดถึงขั้นเสียชีวิตได้ อีกทั้งยังก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่ายขึ้นในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน คือ ปัญหาทางด้านสุขภาพทำให้สภาพของผู้เสพเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว เพราะระบบต่าง ๆ ของร่างกายจะถูกทำลายโดยพิษภัยของยาเสพติดทำให้เสื่อมลง มักจะมีปัญหาเจ็บป่วยด้วยโรคแทรกต่าง ๆ เพราะความต้านทานโรคน้อยกว่าปกติ ติดเชื้อง่ายอาจจะเป็นทางผิวหนัง โรคทางเดินอาหาร โรคตับ ฯลฯ และอาจเกิดอุบัติเหตุได้ง่ายเนื่องจากการควบคุมกล้ามเนื้อและระบบประสาทบกพร่องและปัจจัยทางด้านจิตใจผู้ที่ใช้ยาเสพติดจากเกิดการติดเชื้อทางจิตใจทำให้มีความรู้สึกว่าตนต้องพึ่งพาสารเสพติดเหล่านี้ตลอดเวลา ทำให้เกิดความรู้สึกสูญเสียคุณค่าในตนเอง มองตนเองในทางลบรู้สึกหมดหวังในชีวิต ขาดแรงจูงใจที่จะดำเนินชีวิตในทางที่ดี

2. ผลต่อครอบครัว คือ เมื่อมีบุคคลในครอบครัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จะส่งผลให้คนในครอบครัวเดือดร้อน เสื่อมชื่อเสียงตนเองและวงศ์ตระกูล ไม่มีความสุขในการใช้ชีวิต รวมถึงเป็นบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัวและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครอบครัวด้วยกัน เป็นต้น คือ ผู้ใช้ยาเสพติดจะขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว จะมุ่งเพียงแต่หายาเสพติดมาเท่านั้น ทำงานไม่ได้เนื่องจากนายจ้างหรือหน่วยงานหมดความไว้วางใจทำให้ขาดรายได้ อีกทั้งต้องใช้เงินจำนวนมากเพื่อซื้อยาเสพติดทำให้ครอบครัวประสบปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นภาวะแก่ครอบครัวในทุกด้าน ญาติพี่น้องรังเกียจ

3. ผลต่อสังคม คือ ผู้ใช้สารเสพติดต้องใช้เงินจำนวนมากเพื่อนำมาซื้อยาเสพติด อาจจะก่อให้เกิดปัญหาทางอาชญากรรมได้ เช่น การลักขโมย การฉกชิงวิ่งราว นอกจากนี้เมื่อเสพยาเสพติดอาจทำให้มีอาการป่วยทางจิตและทางประสาทได้ ผู้ที่ใช้ยาเสพติดเปรียบเสมือนบุคคลที่ไร้ สมรรถภาพเกิดปัญหาทางสุขภาพ ทำให้รัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากเพื่อป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาปัญหายาเสพติดจึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นที่ต้องร่วมมือกันเพราะถ้าชุมชนมีปัญหายาเสพติดจำนวนมากในพื้นที่ ก็จะทำให้ไม่ปลอดภัยในด้านชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ง่ายขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

Nowlis (2007) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้กล่าวถึงสิ่งที่เป็นองค์ประกอบของปัญหาเสพติดที่มีความสัมพันธ์กันมี 3 องค์ประกอบ คือ คน ตัวยา และสิ่งแวดล้อม โดยให้แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันปัญหายาเสพติดไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบศีลธรรม-กฎหมาย (The Legal-Moral Model) แนวคิดนี้มองปัญหายาเสพติดโดยเน้นความสำคัญที่ตัวยาและมีความเชื่อว่า ถ้ามีการย้ำถึงอันตรายอันเกิดจากผลของยาเสพติดให้มากที่สุดแล้วจะช่วยยับยั้งการใช้ยาเสพติดได้

2. รูปแบบสุขภาพอนามัย (The Public Health Model) แนวคิดนี้มองปัญหายาเสพติดเป็นเรื่องของสุขภาพอนามัยหรือเป็นโรคภัยไข้เจ็บ จึงทำให้เกิดความคิดที่จะสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนเสียก่อน โดยใช้มาตรการต่าง ๆ เช่น โครงการการศึกษาเพื่อป้องกันยาเสพติด ซึ่งมักจะใช้วิธีการให้ข่าวสารโทษภัยที่เกิดจากการใช้ยาบางประเภท ตลอดจนอันตรายที่จะเกิดกับตัวผู้ใช้และสังคม

3. รูปแบบจิตวิทยา – สังคม (The Psycho – Social Model) แนวคิดนี้ถือว่า คน ตัวยาและสิ่งแวดล้อม เป็นองค์ประกอบสำคัญของการใช้ยา และผู้ใช้ยา จึงควรให้ความสนใจกับเหตุผลและความจำเป็นที่

บุคคลต้องใช้ยา แนวคิดนี้เกี่ยวข้องกับสังคมในด้านที่ว่า สังคมเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการใช้ยา ปฏิกิริยาต่อการใช้ยา และผู้ใช้ยา จึงเสมอให้พิจารณาถึงความต้องการด้านส่วนตัวและด้านสังคมของบุคคล

4. รูปแบบสังคม – วัฒนธรรม (The Social – Culture Model) แนวคิดรูปแบบนี้เห็นว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน และเห็นว่าบางสิ่งบางอย่างของสังคมควรจะได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับบุคคล และความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

Berkley (2005) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้ ส่วน William Erwin (2006) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen and Uphoff (2008) ได้จำแนกรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้นประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

4. ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผน ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580)

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติ มั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นประเด็นปัญหาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงเป็นประเด็นหลัก และมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยง คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง (หลัก) และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ (รอง)

แผนยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2561–2564

แผนยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2561–2564เป็นกรอบชี้นำสำหรับการบูรณาการแผนงบประมาณ และอำนวยการ กำกับการดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยนอกจากจะเป็นการนำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.

2558- 2562 มาสู่การปฏิบัติตามบริบทของกรุงเทพมหานครแล้ว ยังมุ่งหวังให้เป็นการบูรณาการแผนงาน/โครงการของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเขต ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานผลักดันการแปลง นโยบายด้านยาเสพติด และแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน รวดเร็ว มีประสิทธิผล ประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกรุงเทพมหานคร, 2561)

1. วิสัยทัศน์ “กรุงเทพมหานครปลอดภัยจากยาเสพติดอย่างยั่งยืน โดยการทำงานแบบบูรณาการ ทั้งภาครัฐและภาค ประชาสังคม”

2. เป้าประสงค์

1) เด็ก เยาวชน มีภูมิคุ้มกันป้องกันยาเสพติด โดยเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมสุขภาพเชิงบวก

2) ประชาชน ตระหนักถึงสถานการณ์และปัญหาด้านยาเสพติด พร้อมสนับสนุน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

3) ผู้เสพ ผู้ติด ได้รับการบำบัดฟื้นฟูแบบองค์รวมอย่างต่อเนื่อง ไม่กลับไปเสพซ้ำ เพื่อเป็นกำลังสำคัญของสังคมต่อไป

4) หน่วยบริการด้านการบำบัด ฟื้นฟู ให้บริการอย่างมีมาตรฐาน โดยบูรณาการความร่วมมือ ในรูปแบบเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

5) ลดช่องทางการเข้าถึงยาเสพติดของผู้เสพในระดับพื้นที่ ตลอดจนปัจจัยเอื้ออำนวยหรือสนับสนุนขบวนการค้ายาเสพติด ระบบสกัดกั้นยาเสพติดมีความครอบคลุมและเชื่อมโยงกัน

6) ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ มีความเข้มแข็งในการร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งในด้านการลดพื้นที่เสี่ยง ตลอดจนการจัดระบบบริหารจัดการอย่างเหมาะสม

7) มีการบูรณาการความร่วมมือของเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นเอกภาพ โดยยึดกลุ่มเป้าหมายเป็นศูนย์กลาง เพื่อลดความซ้ำซ้อน เพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

8) พื้นที่พิเศษได้รับการบริหารจัดการงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบ สามารถเป็นต้นแบบ เพื่อการนำไปขยายผลในพื้นที่อื่นๆ

9) ปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้รับการสนับสนุนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารภาครัฐในระดับการกำหนดนโยบาย จำนวน 4 คน ตำรวจ 2 คน บุคลากรภาครัฐในระดับปฏิบัติการ จำนวน 5 คน ประธานชุมชนในเขตหนองจอก จำนวน 7 คน และ ประชาชนในเขตหนองจอก 7 จำนวน รวม 25 คน การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยพิจารณาจากลักษณะที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

พื้นที่ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาพื้นที่ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เครื่องมือในการศึกษา คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีแนวคิด รวมถึงงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างคำถามต่าง ๆ ในแบบสัมภาษณ์ ซึ่งคำถามมีลักษณะเป็น คำถามปลายเปิด (Open Ended Question) โดยมีสาระตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย และครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวมรวมข้อมูลการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยดำเนินการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่มีผู้อื่นจัดทำไว้ ได้แก่ หนังสือ ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย เอกสารทางวิชาการ วารสารวิชาการ เอกสารของทางราชการ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยที่ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) สัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และจดบันทึกพร้อมกับบันทึกเสียงคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การดำเนินการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะทำการติดต่อไปยังผู้ให้ข้อมูลในแต่ละคน โดยใช้ช่องทางที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล เมื่อได้รับการตอบรับเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจะนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ สำหรับสัมภาษณ์

3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ผู้วิจัยจะสังเกตหาความสัมพันธ์และความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จากคน กลุ่มคน หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัย รวมถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นและเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการเก็บรวบรวมในวิธีอื่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น จากนั้นเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน นำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารเพื่อให้ทราบถึงลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล นำข้อมูลไปวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อสรุปผลการวิจัยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานครโดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า

1. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

1.1 การเสริมสร้างความตระหนักของสังคม พบว่า มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้และกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนตระหนักถึงปัญหาอันเกิดจากยาเสพติดและร่วมมือกันแก้ปัญหา รวมถึงสร้างค่านิยมและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นเยาวชนไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด แต่การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ถึงปัญหาและพิษภัยของยาเสพติดยังขาดความต่อเนื่อง ขาดความจริงจังในการปฏิบัติ จึงทำให้ทุกภาคส่วนของสังคมยังไม่ตระหนักถึงปัญหายาเสพติดหรือจูงใจให้มีส่วนร่วมมากนัก

1.2 การบำบัด ฟื้นฟู เพื่อคืนคนดีสู่สังคม พบว่า ผู้เสพผู้ติดยาจะเข้าสู่กระบวนการบำบัด ฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบำบัดและฟื้นฟูดำเนินงานอย่างมีมาตรฐาน มีคุณภาพ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน บุคลากรด้านการบำบัดรักษามีศักยภาพ ความรู้เฉพาะด้านเป็นอย่างดี มีระบบการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด เพื่อให้ผู้เสพผู้ติดยาสามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข และสร้างความเข้าใจกับสังคมให้ยอมรับการยอมรับ และให้โอกาสผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดแล้ว

1.3 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ พบว่า มีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม รวมถึง ภาคประชาชน เพื่อร่วมกันป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก ทั้งการวางแผนงาน การกำหนดมาตรการ การแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ และดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

1.4 การป้องกันและแก้ไขเชิงบูรณาการในพื้นที่ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่มีการบูรณาการความร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก มีการส่งเสริมความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก พัฒนาด้านทักษะชีวิตเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนตามชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนห่างไกลจากยาเสพติด รวมทั้งการดำเนินการป้องกันไม่ให้ผู้ที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดแล้ว กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำอีก โดยการเสริมสร้างความภูมิใจในตนเอง ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ ทั้งยังมีการสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังในการป้องกันปัญหายาเสพติด

1.5 การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานป้องกันและแก้ไข พบว่า มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติด ทั้งการพัฒนามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พัฒนาศักยภาพของบุคลากรและเครือข่ายต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น การพัฒนาศักยภาพระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2. ปัญหาและอุปสรรคของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า จำนวนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวนไม่เพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด บุคลากรผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องยังขาดการบูรณาการในการดำเนินงานร่วมกันอย่างแท้จริง การบังคับใช้กฎหมายยังไม่เคร่งครัดและจริงจัง การขาดความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาครอบครัว สังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้ประชาชนหันมาใช้ยาเสพติดมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ติดยาเสพติดบางส่วนปฏิเสธการบำบัด ฟื้นฟู ในขณะที่ผู้บำบัดรักษาบางส่วนกลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำ

3. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า ควรส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องมีความชัดเจน เน้นแนวทางการป้องกันและแก้ไขมากกว่าการปราบปรามผู้กระทำผิด ใช้พลังชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ทำการรณรงค์สร้างความรู้ สร้างจิตสำนึก และความตระหนักถึงปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอกอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมในเชิงสร้างสรรค์สร้างพลังบวกหรือสร้างคุณค่าในตัวเองเพื่อให้ประชาชนและเยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

1.1 การเสริมสร้างความตระหนักของสังคม พบว่า มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้และกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนตระหนักถึงปัญหาอันเกิดจากยาเสพติดและร่วมมือกันแก้ปัญหา รวมถึงสร้างค่านิยมและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นเยาวชนไม่ให้

ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด แต่การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ถึงปัญหาและพิษภัยของยาเสพติดยังขาดความต่อเนื่อง ขาดความจริงจังในการปฏิบัติ จึงทำให้ทุกภาคส่วนของสังคมยังไม่ตระหนักถึงปัญหายาเสพติดหรือจูงใจให้มีส่วนร่วมมากนัก สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวพักตร์ พนมวัน ณ อยุธยา (2559) การแก้ไขปัญหายาเสพติดถ้าจะทำให้ได้ผลอย่างแท้จริงนั้นเป็นเรื่องที่ต้องเตรียมความพร้อมชุมชนโดยสร้างจิตสำนึกร่วมกันว่าเป็นปัญหาของทุกคนและทุกฝ่ายต้องมาร่วมมือกัน โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ ภิรมย์ศักดิ์ กิจพัฒนาสมบัติ (2561) พบว่า สภาพปัญหายาเสพติดในเยาวชนของกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสร้างจิตสำนึกอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างครอบครัวอบอุ่นอยู่ ในระดับมากที่สุด และด้านการสร้างค่านิยมในระดับมากที่สุด ด้านการสร้างสังคมที่มั่นคงอยู่ระดับมากที่สุด ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านยาเสพติดอยู่ในระดับมาก และด้านการสร้างชุมชนเข้มแข็งในระดับมาก ตามลำดับ

1.2 การบำบัด ฟื้นฟู เพื่อคืนคนดีสู่สังคม พบว่า ผู้เสพผู้ติดยาจะเข้าสู่กระบวนการบำบัด ฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบำบัดและฟื้นฟูดำเนินงานอย่างมีมาตรฐาน มีคุณภาพ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน บุคลากรด้านการบำบัดรักษามีศักยภาพ ความรู้เฉพาะด้านเป็นอย่างดี มีระบบการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด เพื่อให้ผู้เสพผู้ติดยาสามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข และสร้างความเข้าใจกับสังคมให้ยอมรับการยอมรับ และให้โอกาสผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดแล้ว สอดคล้องกับแนวคิดของ ไชยยา รัตนพันธ์ (2562) การติดยาเสพติดเป็นโรคชนิดหนึ่ง ที่ผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วยที่มีสภาพจิตผิดปกติ การแก้ปัญหาก็เป็นการให้การรักษา และหากเห็นว่า ผู้ติดยาเสพติด เป็นผู้โชคร้ายที่เป็นเหยื่อของปัญหาสังคม เขาก็ควรได้รับการช่วยเหลือ สอดคล้องกับการศึกษาของ วลีรัตน์ แสงไชย (2561) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการบำบัดผู้เสพยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการคืนคน (เคย) ดี สู่การเป็นคนดีอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกระบวนบำบัดผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ณ ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ชุมชนและครอบครัวถือเป็นผู้ดำเนินงานหลักที่ส่งผลทำให้กระบวนการบำบัดฟื้นฟูประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

1.3 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ พบว่า มีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม รวมถึงภาคประชาชน เพื่อร่วมกันป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก ทั้งการวางแผนงาน การกำหนดมาตรการ การแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ และดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิทย์ พวงงาม (2562) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เป็นกระบวนการการดำเนินงาน รวมพลังประชาชนกับองค์กรภาครัฐ หรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการว่าสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผนและปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ จักรกฤษณ์ พิญญาพงษ์ และคณะ (2564) พบว่า การก่อเกิดขององค์กรชุมชนในการแก้ปัญหายาเสพติดของตำบลวังแดง ซึ่งเป็นตำบลต้นแบบ เกิดขึ้นจาก 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) การระเบิดจากข้างใน จากวิกฤติปัญหายาเสพติดในชุมชน คนในชุมชนจึงรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหา 2) การหนุนเสริมจากองค์กรภายนอก เป็นการริเริ่มจากองค์กรภายนอก ซึ่งได้แก่ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้ามาให้การสนับสนุนให้ชุมชนรวมตัวกันแก้ไขปัญหา และ 3) ความร่วมมือจากภายในและภายนอก ที่ร่วมมือกันแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยองค์กรภายนอกเป็นผู้หนุนเสริมให้เกิดการเรียนรู้

1.4 การป้องกันและแก้ไขเชิงบูรณาการในพื้นที่ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่มีการบูรณาการความร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก มีการส่งเสริมความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก พัฒนาด้านทักษะชีวิตเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนตามชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนห่างไกลจาก

ยาเสพติด รวมทั้งการดำเนินการป้องกันไม่ให้ผู้ที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดแล้ว กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำอีก โดยการเสริมสร้างความภูมิใจในตนเอง ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ ทั้งยังมีการสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังในการป้องกันปัญหายาเสพติด สอดคล้องกับแนวคิดของ สุณีย์ กัลป์ยะจิตร และคณะ (2557) กล่าวว่า การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้ความสำคัญกับการสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน เพื่อให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป บุคคลสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาชีวิตได้ โดยไม่ต้องพึ่งยาเสพติด แม้ว่าจะมียาเสพติดแพร่ระบาดอยู่ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้นก็ตามกระบวนการพัฒนาเพื่อให้คนมีภูมิคุ้มกันจากยาเสพติด สอดคล้องกับการศึกษาของ อับดุลคอลิก อัรรอฮีมีย์ และคณะ (2564) พบว่า รูปแบบการป้องกันตนเองในการใช้สารเสพติดซ้ำด้วยชุมชนและสังคม พบว่า (1) การปรับมุมมองทางความคิดของสมาชิกในชุมชนในลักษณะของการไม่ตีตราถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในอดีต (2) การสร้างคุณค่าในตัวผู้ผ่านการบำบัดรักษาอาการติดสารเสพติด (3) ชุมชนต้องเป็นชุมชนที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดปัญหาของสารเสพติดได้ (4) การสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ภายในชุมชน โดยเฉพาะการเข้าถึงการศึกษา (5) การสร้างอาชีพเสริม (6) การมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนของสมาชิกในชุมชน (7) การมีผู้นำที่ดีและมีความเข้มแข็ง

1.5 การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานป้องกันและแก้ไข พบว่า มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติด ทั้งการพัฒนามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พัฒนาศักยภาพของบุคลากรและเครือข่ายต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น การพัฒนาศักยภาพระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนย่อยที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง (หลัก) แนวทางการพัฒนา...เสริมสร้างสมรรถนะแก่บุคลากรภาครัฐให้มีทักษะและสมรรถนะสูง พร้อมรับมือกับภัยคุกคามของปัญหายาเสพติดในยุคดิจิทัล ภายใต้สภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขยายเครือข่ายความร่วมมือของหุ้นส่วนภาครัฐ ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน พัฒนากลไกบริหารจัดการทั้งในระดับนโยบายเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติอย่างบูรณาการ สอดคล้องกับการศึกษาของ เอกรัตน์ หามนตรี (2561) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ เยาวชน ครอบครัว ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น องค์กรภายในชุมชน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ เครือข่ายชุมชนยาเสพติด องค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2. ปัญหาและอุปสรรคของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า จำนวนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวนไม่เพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด บุคลากรผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องยังขาดการบูรณาการในการดำเนินงานร่วมกันอย่างแท้จริง การบังคับใช้กฎหมายยังไม่เคร่งครัดและจริงจัง การขาดความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาครอบครัว สังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้ประชาชนหันมาใช้ยาเสพติดมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ติดยาเสพติดบางส่วนปฏิเสธการบำบัด ฟื้นฟู ในขณะที่ผู้บำบัดรักษาบางส่วนกลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุณีย์ กัลป์ยะจิตร และคณะ (2557) กล่าวว่ายังมีความจำเป็นต้องระดมทรัพยากรทั้งกำลังคนและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน งบประมาณปกติที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลมีจำนวนค่อนข้างจำกัดและไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ ภิรมย์ศักดิ์ กิจพัฒนาสมบัติ (2561) พบว่าครอบครัวมีสภาพแตกแยก ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ขาดการดูแลเอาใจใส่ ถูกทอดทิ้ง ขาดวินัย ความรับผิดชอบต่อ

ตนเอง ครอบครัว ชุมชน ร่วมทั้งปัญหาด้านการสร้างครอบครัวอบอุ่นซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญในเบื้องต้นนั้น ครอบครัวส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ขาดการดูแลและสร้างปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว

3. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า ควรส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องมีความชัดเจน เน้นแนวทางการป้องกันและแก้ไขมากกว่าการปราบปรามผู้กระทำผิด ใช้พลังชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ทำการรณรงค์สร้างความรู้ สร้างจิตสำนึก และความตระหนักถึงปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอกอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมในเชิงสร้างสรรค์สร้างพลังบวกหรือสร้างคุณค่าในตัวเองเพื่อให้ประชาชนและเยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด สอดคล้องกับแนวคิดของ จักรกฤษณ์ พิญญาพงษ์ และคณะ (2564) ได้เสนอแนะในการแก้ไขปัญหายาเสพติดว่า รัฐต้องสร้างกลไกการทำงานในลักษณะบูรณาการในลักษณะพหุภาคีอย่างเป็นรูปธรรม ในการบูรณาการงานป้องกันปราบปราม บำบัดรักษา ฟื้นฟูสภาพ และการสื่อสารสาธารณะ สอดคล้องกับการศึกษาของ รณกฤต จิตต์ธรรม (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนปู่เย็น ย่าคำ ยังอยู่ แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการปรับปรุงวิธีการการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนปู่เย็น ย่าคำ ยังอยู่ จากการศึกษากลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้คำเสนอแนะ ดังนี้ 1) ส่งเสริมและทำความเข้าใจให้ประชาชนที่อาศัยในชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหายาเสพติดและตระหนักว่าปัญหายา เสพติดเป็นปัญหาของส่วนรวมทุกคนต้องช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาจะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีมากขึ้น 2) จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ 3) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองดูแล สังเกต พฤติกรรมของบุตรหลานไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นการป้องกันยาเสพติดโดยครอบครัวซึ่ง เป็นด่านแรกที่สำคัญที่สุด 4) สร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนให้มีทัศนคติที่ห่างไกลยาเสพติด 5) สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพ ติดให้มากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ได้รับองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย พบว่า มีการเสริมสร้างความตระหนักของสังคม มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้และกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนตระหนักถึงปัญหาอันเกิดจากยาเสพติดและร่วมมือกันแก้ปัญหา รวมถึงสร้างค่านิยมและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้ประชาชน ปัญหาและอุปสรรคของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำนวนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวนไม่เพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด บุคลากรผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องยังขาดการบูรณาการในการดำเนินงานร่วมกันอย่างแท้จริง การบังคับใช้กฎหมายยังไม่เคร่งครัดและจริงจัง การขาดความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาครอบครัว สังคม และเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้ประชาชนหันมาใช้ยาเสพติดมากขึ้น ควรส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องมีความชัดเจน เน้นแนวทางการป้องกันและแก้ไขมากกว่าการปราบปรามผู้กระทำผิด ใช้พลังชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ทำการรณรงค์สร้างความรู้ สร้างจิตสำนึก และความตระหนักถึงปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอกอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมในเชิงสร้างสรรค์สร้างพลังบวกหรือสร้างคุณค่าในตัวเองเพื่อให้ประชาชนและเยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. รัฐบาลควรแก้ปัญหาเรื่องครอบครัว สังคม และเศรษฐกิจในปัจจุบันอย่างจริงจัง เพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนและเยาวชนยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะปัญหาดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหายาเสพติดในประเทศไทย

2. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรวางแผนอัตรากำลังคนให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน จัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ และจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ

3. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ควรมีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันอย่างชัดเจน เพื่อลดความซ้ำซ้อนของงาน ทั้งยังเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

3. ควรศึกษารูปแบบวิธีการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

กษมา วรรณโร. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านคลองทราย อำเภอแม่สาน จังหวัดปัตตานี*(สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

จรูญ จิตติวุฒิการ. (2564). *กลไกทางสมองของการติดยาและสารเสพติด. ตำราการบำบัดรักษาผู้ติด ยาเสพติด*. กรุงเทพฯ: วัชะอินทร์ ปริ้นติ้ง.

ช่อง 7 HD. (2565). *ตีตรงจุด : ตรวจแนวรบสู้ยาเสพติดใน กทม.*. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2566, จาก https://news.ch7.com/detail/568831

ปรีชญาณ์ นักฟ้อน และคณะ. (2564). *นวัตกรรมเชิงนโยบาย: การลดอันตรายจากยาเสพติด.* กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์.

แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง. (2557). *โครงการยาเสพติดกับวิถีชีวิตมุสลิมในจังหวัดใต้ตอนล่าง.* สืบค้น 16 สิงหาคม 2566, จาก htt://elibry.trf.or.th/ctrflibrary.asp.

สมพร จันทา. (2554). *การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี*(สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สุวพักตร์ พนมวัน ณ อยุธยา. (2559). แก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยพลังชุมชน. สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2566, จาก https://nctc.oncb.go.th/ewt_news.php?nid=428&filename=index

สำนักงานเขตหนองจอก. (2566). *แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2566 สำนักงานเขตหนองจอก.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตหนองจอก.

สำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกรุงเทพมหานคร. (2561). *แผนยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2561–2564.* กรุงเทพฯ: สำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกรุงเทพมหานคร.

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2566). *พื้นที่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร เขตหนองจอก ข้อมูลเดือนกรกฎาคม 2566.* กรุงเทพฯ: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2566). *แผนปฏิบัติการภายใต้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

เอกรัฐ ชูหวาน. (2553). *บทบาทของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี*(สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อับดุลคอลิก อัรรอฮีมีย์ และคณะ. (2564). *รูปแบบการป้องกันตนเองในการใช้สารเสพติดซ้ำของผู้ติดสารเสพติดในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีศึกษา ผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดในศูนย์บำบัดบ้านแสนสุข และสถาบันปอเนาะพัฒนาเยาวชน.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.)